

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM ALGILARININ İNCELENMESİ: BİR KARMA YÖNTEM ARAŞTIRMASI

EXAMINING THE DISTANCE EDUCATION PERCEPTIONS OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS: A MIXED METHOD STUDY

Murat SALMAN¹, Cenk AKAY²

ÖZ: Bu çalışmanın amacı ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim algılarını incelemek ve uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırmanın yöntemi nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı karma yöntem, deseni ise yakınsayan paralel desendir. Veri toplama aşamasında nicel veriler tarama modeli yoluyla, nitel veriler ise açık uçlu sorular yoluyla elde edilmiştir. Çalışmanın nicel aşaması, 2020-2021 eğitim öğretim yılı ikinci döneminde Mersin ili merkez ilçelerindeki beş ortaokuldan 254 kız ve 196 erkek olmak üzere toplam 450 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin uzaktan eğitim algılarını belirlemek için “Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeği” uygulanmıştır. Çalışmanın nitel aşamasında ise toplam 25 öğrenciden açık uçlu sorulardan oluşan bir form ile veri elde edilmiştir. Araştırma sonucunda ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim algılarında cinsiyet, teknik olanaklar ve kullandıkları cihaza göre anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır. Fakat öğrencilerin sınıf seviyeleri, yaşları, internet sorunları, EBA sistemindeki sorunlar ve uzaktan eğitimi izledikleri yere göre uzaktan eğitim algılarında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar sözcükler: Covid-19, uzaktan eğitim algısı, Eba sistemi, ortaokul öğrencileri

ABSTRACT: The aim of this study is to examine the distance education perceptions of secondary school students and to reveal their views on distance education. The method of the study is the mixed method in which qualitative and quantitative research methods are used together and, convergent parallel design is adopted. During the data collection phase, quantitative data were collected through the scanning model, and qualitative data were collected by using open-ended questions. The quantitative phase of the study was carried out with the participation of a total of 450 students, 254 girls and 196 boys, from five secondary schools in the second semester of the 2020-2021 academic year in Mersin. To determine the distance education perceptions of secondary school students participating in the study, “Secondary School Students' Distance Learning Perceptions Scale” was applied. In the qualitative phase, data were obtained from 25 secondary school students with an open-ended questions form. Results have showed that there is no significant difference in distance education perceptions of secondary school students according to gender, technical facilities and the device they use. However, it has been found that there are significant differences in distance education perceptions of the students according to their grades, their ages, internet problems, EBA system problems and the place they watch the distance education.

Ke **Keywords:** Covid-19, distance education perception, EBA system, secondary school students

Bu makaleye atf vermek için:

Salman, M. ve Akay, C. (2022). Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim algılarının incelenmesi: Bir karma yöntem araştırması. *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(2), 979-997

Cite this article as:

Salman, M. & Akay, C. (2022). Examining the distance education perceptions of secondary school students: A mixed method study. *Trakya Journal of Education*, 12(2), 979-997

¹ Yüksek lisans öğrencisi, Öğretmen, MEB, Mersin/Türkiye, e-mail: muratslman@hotmail.com., ORCID: 0000-0001-6879-2815

² Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, EPÖ Anabilim Dalı, Mersin/Türkiye, e-mail: cenkakay35@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9892- 6255

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In order to support the progress of individuals from a lifelong learning perspective the distance education system offers an important learning opportunity for individuals who cannot directly benefit from formal education. The number of institutions implementing distance education and the number of individuals benefiting from distance education is increasing day by day. Although various difficulties are encountered in practicing distance education, it is possible to eliminate or minimize these difficulties over time (Özyürek, Begde, Yavuz ve Özkan, 2016). Education has a very important impact on all areas of life, so stopping or interrupting educational activities may lead to irreparable consequences. For this reason, it is very important to carry out these activities without any interruption at all times.

The Covid-19 epidemic, which emerged unexpectedly and affected the all parts of the life, has also affected the education systems and has caused some interruptions in education. Most of the countries have implemented distance education systems in order to minimize the effects of the epidemic on education and to continue educational activities. Millions of students and teachers have no experience in this system before, so it is important to apply distance education effectively. Students are the most important components of the education and training process. Therefore, how they go through this process and what their perceptions of distance education are worth examining. This study will be effective in understanding the distance education perceptions of secondary school students and revealing the problems they have been experiencing.

Method

The method of the study is the mixed method in which qualitative and quantitative research methods are used together and, convergent parallel design is adopted. Creswell (2019) defines the mixed method research as a research approach used in the fields of health, social and behavioral sciences where the researcher integrates two data sets from which he collects both quantitative data and qualitative data to understand research problems, and then draws conclusions using the advantages of integrating these two data sets. In this study, quantitative data were collected using the 'Secondary School Students' Perceptions of Distance Education Scale' and the qualitative data were collected simultaneously with the 'Open-Ended Questions Form'. During the analysis of the data, these stages were kept separate from each other, and then the results were combined while making general interpretation.

Findings

The research findings show that there is a significant difference between the distance education perception of students according to their grades, their ages, the problem of connecting to the internet while following the distance learning, having a problem while entering the EBA system and the place where they follow the online courses. Students' gender, the devices they use to follow distance education and whether they have their own devices or not have no significant difference on their perception.

According to the results, fifth and eighth grade students have less positive perception and opinions about distance education than the other students. Having problems while connecting to the internet and entering the EBA system frequently also has negative effects on students' opinions. According to the qualitative results of the research; most of the students consider that face-to-face education is more useful than distance learning. They state that they cannot understand distance courses well and they have some technical problems during the online courses.

Discussion and Conclusion

In this study, secondary school students' perception of distance education and their views on distance education were examined. It has been observed that students' general perception of distance education is mostly negative. There are some main reasons for this negative perception. They are generally technical issues such as having problems while connecting the internet or entering the EBA system, lack of electronic devices for online courses, having interaction problems and insufficient course materials. Students who experience less internet connection problems or EBA system problems have positive opinions about the distance education. Also, the place where the students attend the online courses effect their attitudes towards the distance education. Attending the online courses from his/her own room makes the students feel more comfortable and focus on the courses more. Students perception do not change according to their gender or the type of device they use while performing online learning. When the data about the

students' opinions on benefits of distance education and its effectiveness are examined, it is seen that most of the students want to return to face-to-face education. They state that online courses are not very effective, very few students attend the lessons and they usually get bored during the lessons.

The epidemic process is not over yet and it seems that distance education will be a part of education from then on. So, some effective steps need to be taken to make this process more efficient and enjoyable. Technical and device problems experienced by many students need to be solved immediately and more useful and interesting materials can be designed for distance education courses. In order to increase the participation in courses and motivate students more, some efficient precautions should be taken.

GİRİŞ

Toplumların gelişmesinde ve ilerlemesinde en büyük paya sahip olan eğitim sisteminin, değişen şartlara ve yeni durumlara uygun olarak yenilenmesi ve geliştirilmesi son derece önemlidir. İnsanların sürekli değişen ihtiyaçları ve dünyadaki gelişmeler eğitim sistemlerini de etkilemektedir. Daha etkili ve daha yararlı bir eğitim sistemi için sürekli çalışmalar yapılmaktadır. Ülkeler sürekli artan nüfuslarının eğitim ihtiyacını karşılamak için değişik çözümler bulmaya çalışmaktadır. Uzaktan eğitim fikri de ilk olarak bu doğrultuda ortaya çıkmıştır. İnsanlara değişik eğitim seçeneği sunma, öğrenme ve öğretme olanaklarının erişimini artırma, fırsat eşitsizliğini ortadan kaldırma ya da en aza indirme ve büyük kitlelerin eğitime ulaşmasını sağlama gibi amaçlar uzaktan eğitimin temel hedefleri olmuştur.

Bu kavram için farklı terminolojilerin kullanılması genel bir tanım geliştirmeyi zorlaştırmaktadır. Yaygın olarak kullanılan terimler; e-öğrenme, internet öğrenimi, ağ tabanlı öğrenme, sanal öğrenme, bilgisayar destekli öğrenme ve uzaktan eğitim şeklindedir (Ally, 2008). Uzaktan eğitim en geniş tanımıyla; geleneksel öğrenme-öğretme yöntemlerinin sınırlılıkları nedeniyle sınıf içi etkinlikleri yürütme olanağının bulunmadığı durumlarda, öğretici ile öğrenenin farklı mekanlarda bulunarak eğitim etkinliklerini gerçekleştirdiği bir eğitim/öğretim yöntemidir (Alkan, 1987; Kavrat ve Türel, 2013). Uzaktan eğitimin gerek Türkiye'de gerekse yurt dışında uzun bir geçmişe sahip olduğu söylenebilir. Mektupla başlayarak zaman içerisinde teknolojik gelişmeler çerçevesinde radyo, video, televizyon ve internet üzerinden gerçekleştirilmeye çalışılan uzaktan eğitim günümüzde çok daha farklı boyutlara ve amaçlara ulaşmış durumdadır (Devran ve Elitaş, 2017).

Kökleri çok eski zamanlara kadar giden uzaktan eğitim uygulamaları sürekli yaygınlaşan bir disiplinler arası alandır. Dünyadaki ilk uzaktan eğitim uygulamaları yapıldıktan çok sonra bu düşünce ülkemizde bir seçenek olarak tartışılmıştır. Bunun sebebi yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin eğitimli nüfusunun büyük bir kısmını uzun süren savaş dönemlerinde kaybetmiş olmasıdır ve ülkenin kısa zamanda kalkınabilmesi için öğrenim görmüş vatandaşlara duyulan ihtiyaçtan dolayı eğitim-öğretim öncelikli konulardan birisi olmuştur (Bozkurt, 2017). Ülkemizde 1923 yılından 1960'lı yıllara kadar uzaktan eğitim önce kavramsal olarak tartışılmış, 1970'li yıllardan sonra farklı girişimlerle orta eğitim düzeyinde uzaktan eğitim çalışmaları yapılmıştır. 1990'lı yıllarda uzaktan eğitim ilk, orta ve yükseköğretim düzeyinde olgunlaşmış ve büyük öğrenci kitlelerini bünyesinde barındıran bir sistem haline gelmiştir. 2000'li yılların başından itibaren bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) alanında yaşanan gelişmelerle uzaktan eğitim ile sunulan eğitim fırsatları artmış ve uzaktan eğitim milyonları bulan öğrenci sayısı ile ülkemizde eğitimde ana akımın bir parçası olmuştur. Türkiye'de yükseköğretim kurumlarının birçoğunda çeşitli ön lisans, lisans, yüksek lisans ve sertifika programları uzaktan eğitim aracılığıyla verilmektedir (Bozkurt, 2017; Özbay, 2015). Örgün eğitime devam etme fırsatı olmayan bireyler için uzaktan eğitim uygulaması kendilerini geliştirme imkanı sunmaktadır. Bu imkanlardan faydalanan birey sayısı her geçen gün artmakta ve birçok kurum bu alternatifini öğrencilerine sunmaktadır. Günümüzde uzaktan eğitim uygulaması oldukça geliştirilmiştir ve karşılaşılan engelleri aşmak için büyük çaba sarf edilmektedir (Özyürek, Begde, Yavuz ve Özkan, 2016).

Ülkemizde kısmen uygulanmakta olan uzaktan eğitim faaliyetleri, COVID-19 pandemisi sebebiyle 2019-2020 eğitim öğretim yılının bahar döneminde tüm yurt genelinde ve tüm eğitim kademelerinde uygulanmaya başlanmıştır (Karatepe, Küçükgencay ve Peker, 2020). Covid-19 pandemi sürecinde en çok etkilenen temel taşlardan biri de eğitim sistemleri olmuştur. Eğitim sistemlerinin durması hayatın durması olarak da nitelendirilebilir. Çünkü milletlerin gelişmesinin yolu eğitimden geçmektedir (Uyar, 2020). Salgın sürecinde tespit edilen vakalar ve ölümler neticesinde tüm ülkelerde vatandaşların hayatını etkileyebilecek bir dizi önlemler alınmıştır. Sosyal izolasyon sağlamak amacı ile kitlesel olarak yapılan faaliyetlere ara verilmiş veya bu faaliyetler iptal edilmiştir. Alınan tedbirler neticesinde eğitim öğretime hemen hemen tüm ülkelerde ara verilmiş ve daha sonrasında eğitim-öğretimin nasıl devam etmesi konusunda her ülke kendi yöntemini belirleyerek devam etmeye çalışmıştır (Dikmen ve Bahçeci, 2020).

Türkiye’de de bütün eğitim kurumlarında Covid-19 salgınına önlemeye yönelik tedbirler alınmıştır. Bu tedbirlerin en önemlisi yüz yüze eğitime ara verilerek eğitim öğretim hizmetlerinin uzaktan eğitim ile sağlanması olmuştur (Demir ve Özdaş, 2020). COVID 19 pandemi sürecinde, yüz yüze eğitime ara verilmesi nedeniyle eğitim-öğretim sürecinin aksamaması için hızlı bir kriz yönetimi ile web tabanlı uzaktan eğitim sürecine geçiş yapılmıştır (Keskin ve Özer Kaya, 2020). Teknolojik alt yapı geliştirilerek eğitimin bütün kademelerinde hızla uzaktan eğitime geçilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı da Eba sistemi ve Eba Tv üzerinden öğrencilerin eğitime ulaşmasını sağlamıştır. Fakat birçok öğrenci ve öğretmen için yeni olan bu uygulama beraberinde değişik sorunlar da getirmiştir.

Bu yeni uygulamaların etkilerini görmek ve yaşanan aksaklıkları ortaya çıkarmak amacıyla çeşitli araştırmalar yapılmaktadır. Kaya (2020) yaptığı araştırmada öğrenci kaynaklı başlıca sorunları; yeterli internet erişimine sahip olmama, motivasyon eksikliği, derse katılımın az olması, uzaktan eğitime karşı olumsuz tutum ve kendi kendine öğrenme becerilerinin olmaması şeklinde belirlemiştir. Canpolat ve Yıldırım (2020) tarafından yapılan başka bir araştırmada, uzaktan eğitimde derslere ve etkinliklere katılımın az olması ve öğrencilerin isteksizliği yine en önemli sorunlar olarak tespit edilmiştir. Özellikle ilkök ve ortaokul gibi küçük yaş gruplarındaki öğrencilerin uzaktan eğitim algılarının nasıl olduğu ve uzaktan eğitim sürecinde hangi sorunlarla karşılaştıkları araştırmaya değer bir konudur. Kaynar, Kurnaz, Doğrukök ve Şentürk Barışık (2020) tarafından ortaokul öğrencilerinin katılımıyla yapılan bir araştırmada öğrenciler; yüz yüze eğitimin uzaktan eğitimden daha yararlı olduğunu, verilen derslerin düzeylerine uygun olduğunu, ders tekrarları ile daha iyi öğrenebildiklerini, EBA Tv ve uygulamasının tek başına yeterli olmadığını, canlı derslerde verimli bir şekilde geri bildirim aldıklarını belirtmişlerdir. Akça ve Akgün (2020) tarafından ilkök öğrencilerinin katılımıyla yapılan araştırmada; öğrencilerin teknik olarak sorun yaşamaları da hem ders içeriğinin yetersizliği hem de sosyal açıdan uzaktan eğitim sürecine devam etmek istemedikleri ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra uzun ders saatlerinin öğrencilerin sağlık sorunlarına neden olduğu tespit edilmiştir. Özdoğan ve Berkant (2020) pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerini inceledikleri araştırmada, öğrencilerin uzaktan eğitimin avantajlarına yönelik görüşlerini; çoğunlukla hastalıktan korunma, bağımsızlık ve öğrenme ortamının işlevselliği şeklinde belirlemişlerdir. Öğrencilerin uzaktan eğitimin dezavantajlarına yönelik görüşleri ise; çoğunlukla ortam yetersizliği, fırsat eşitsizliği ve sistemsel sorunlar şeklinde tespit edilmiştir.

Topluma yararlı ve donanımlı bireylerin yetişmesinde eğitimin çok önemli bir etkisi vardır. İnsanlar her zaman eğitim-öğretim faaliyetlerini önemsemiş ve hiçbir zaman bu faaliyetlerden vazgeçmemişlerdir. Eğitimi daha fazla önemseyen ve eğitim sistemlerini sürekli geliştiren toplumlar her zaman bir adım önde olmuş ve daha çok ilerleme kaydetmişlerdir. Daha az gelişmiş, özellikle teknoloji ve bilimde iyi bir seviyeye gelememiş ülkeler, bu eksikliğin eğitim sistemlerinden kaynaklandığının farkına varmış ve bu durumu düzeltme çabası içine girmişlerdir. Hayatın her alanında çok önemli bir etkisi olan eğitim-öğretim faaliyetlerinin aksaması veya geri plana itilmesi sonradan telafi edilemeyecek sonuçlara yol açabilir. Bu nedenle bu faaliyetlerin her zaman aksamadan sürdürülmesi son derece önemlidir. Beklenmedik bir şekilde ortaya çıkan ve bütün dünyayı etkileyen Covid-19 salgını, eğitim sistemlerini de etkilemiş ve eğitimde bazı aksamalara sebep olmuştur. Salgının eğitim üzerindeki etkilerini en aza indirmek ve eğitim faaliyetlerini sürdürebilmek amacıyla birçok ülke uzaktan eğitim sistemlerini hayata geçirmiştir. Milyonlarca öğrenci ve öğretmen için yeni olan bu sistemin etkili bir şekilde yürütülebilmesi son derece önemlidir. Bunun için eğitim-öğretim sürecinin en önemli bileşenleri olan öğrencilerin bu süreci nasıl geçirdiği ve uzaktan eğitim algılarının nasıl olduğu araştırmaya değer bir konudur.

Alanyazında yapılan çalışmaların önemli bir bölümü yetişkin öğrencilerin uzaktan eğitim algılarını anlamaya yönelik çalışmalardır. Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim deneyimlerini ve uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerini inceleyen çok fazla araştırma yapılmadığı görülmektedir. Bu çalışmanın, ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim algılarının anlaşılmasında ve yaşadıkları sorunları ortaya çıkarmada etkili olacağı düşünülmektedir. Araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim algılarını ortaya çıkarmak ve uzaktan eğitime bakışlarını incelemektir. Araştırmanın problemi; ‘Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim algıları ne düzeydedir ve uzaktan eğitim süreci ile ilgili görüşleri nelerdir?’ şeklindedir.

Alt problemleri ise;

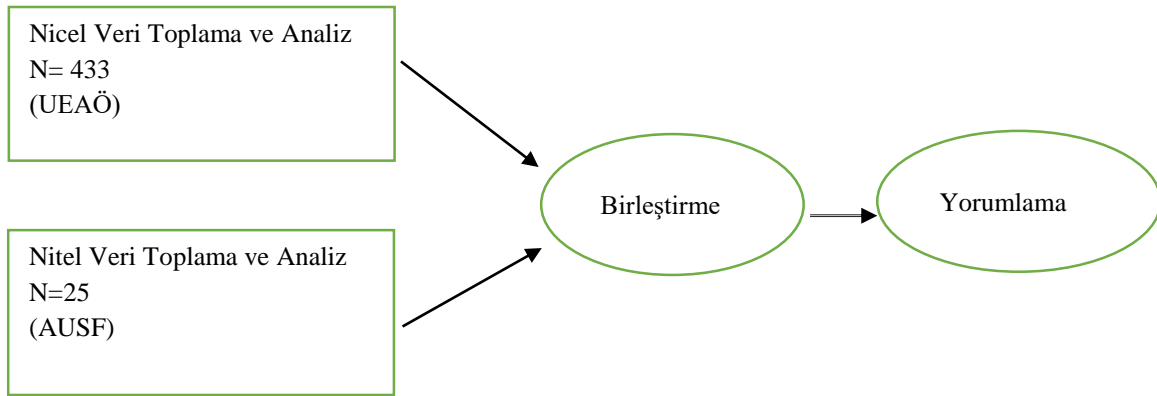
- 1- Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim algıları ne düzeydedir?
- 2- Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim algıları çeşitli değişkenlere (cinsiyet, sınıf, yaş, cihaz, internet imkanı, Eba, yer) göre farklılık göstermekte midir?
- 3- Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri nasıldır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada karma yöntem kullanılmıştır ve desen olarak yakınsayan paralel desen tercih edilmiştir. Creswell (2019)'e göre karma yöntem, nicel ve nitel verilerin toplanıp birbiriyle bütünleştirildiği ve böylece araştırma probleminin daha iyi anlaşılması için araştırmacıya avantaj sağladığı değişik alanlarda kullanılabilen önemli bir araştırma yaklaşımıdır. Bu araştırmada nicel veriler “Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeği (UEAÖ)” kullanılarak toplanmış ve nitel veriler eş zamanlı olarak “Açık Uçlu Sorular Formu (AUSF)” ile elde edilmiş, verilerin çözümlenmesi sırasında bu aşamalar birbirinden ayrı tutulmuş ve daha sonra genel yorumlama yaparken sonuçlar birleştirilmiştir.

Birleştirme deseninde araştırmanın amacı, hem nicel hem de nitel verileri toplamak, her iki veri setini analiz etmek ve sonuçları kıyaslamak amacıyla iki veri setinden elde edilen sonuçları birleştirmektir (Creswell, 2019). Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinden toplanan nicel ve nitel veriler analiz edilmiş, toplanan verilerin daha iyi anlaşılabilmesi ve kıyaslama yapılabilmesi için elde edilen sonuçlar birleştirilmiştir.

Şekil 1. Birleştirme (Çeşitleme) Deseni (Creswell, 2019, s. 37)

Evren- Örneklem

Araştırmanın hedef evrenini Türkiye'deki bütün devlet okullarında öğrenim gören ortaokul öğrencileri (5., 6., 7. ve 8. sınıflar) oluşturmaktadır. Araştırmanın ulaşılabilir evreni Mersin ilinin merkez ilçelerindeki 5 devlet okulunda öğrenim gören tüm ortaokul öğrencileri olmakla birlikte araştırmanın örnekleme bu okullarda öğrenim gören öğrenciler arasından uygun örnekleme yöntemiyle seçilen 450 ortaokul öğrencisidir. Uygun örnekleme yöntemi seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden biridir ve zaman, para ve işgücü açısından var olan sınırlılıklar nedeniyle örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesidir (Büyüköztürk, 2012).

Araştırmanın nitel boyutunda ise, seçilen beş okulun her birinden 5 öğrenci olmak üzere toplam 25 öğrenciden veri elde edilmiştir. Nitel verilerin elde edilmesinde amaçlı örnekleme maksimum çeşitlilik yöntemine göre her okuldaki her sınıf kademesinden bir öğrenci olmak üzere veri elde edilmesi yoluna gidilmiştir. Maksimum çeşitlilik yöntemi amaçlı örnekleme yöntemlerinden biridir ve örneklemin, araştırmanın problemiyle ilgili olarak evrende yer alan benzeşik bir alt grubundan ya da durumundan oluşturulmasıdır (Büyüköztürk, 2012). Araştırmanın nicel ve nitel aşamalarına katılan örneklemlerin dağılımı Tablo 1 ve Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 1.

Araştırmanın nicel aşamasına katılan örneklem grubunun (Ortaokul öğrencileri) sınıf ve cinsiyete göre dağılımı

Değişken	Düzy	N	%
Cinsiyet	Kız	254	56,4
	Erkek	196	43,6
	Toplam	450	100
Sınıf	5.sınıf	107	23,8
	6.sınıf	53	11,8
	7.sınıf	143	31,8
	8.sınıf	147	32,7
	Toplam	450	100

Tablo 1 incelendiğinde araştırmanın nicel boyutuna katılan 450 ortaokul öğrencisinden 254'ünün (%56,4) kız, 196'sının erkek (%43,6) olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %23,8'i beşinci sınıf, %11,8'i altıncı sınıf, %31,8'i yedinci sınıf ve %32,7'si sekizinci sınıf öğrencisidir.

Tablo 2.

Araştırmanın nitel aşamasına katılan örneklem grubunun (Ortaokul öğrencileri) sınıf seviyesine göre dağılımı

Değişken	Düzy	N	%
Sınıf	5.sınıf	7	28
	6.sınıf	5	20
	7.sınıf	6	24
	8.sınıf	7	28
	Toplam	25	100

Tablo 2 incelendiğinde araştırmanın nitel boyutuna katılan 25 ortaokul öğrencisinden %28'inin beşinci sınıf, %20'sinin altıncı sınıf, %24'ünün yedinci sınıf ve %28'inin sekizinci sınıf öğrencisi olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim algılarını belirlemek için Kaynar ve arkadaşları (2020) tarafından geliştirilen “Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeği” kullanılmıştır. Bunun için ölçek sahibinden gerekli izin alınmıştır. Ölçek beşli likert türünde olup 34 maddeden oluşmaktadır. Yapılan hesaplamalarla ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısının 0,901 olduğu belirlenmiştir (Kaynar ve diğerleri, 2020). Bu çalışmada ise ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.769 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliğini ortaya koymak ve maddelerin faktör yüklerini belirleyerek boyutlandırabilmek amacıyla açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizine başlamadan önce verilerin uygunluğunu saptamak üzere Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett Sphericity testi hesaplanmıştır. KMO değeri .853 bulunmuş ve Bartlett testi sonucu da ($p=0.000$) anlamlı çıkmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sonucuna göre ölçeğin varyans değeri %57,28'dir. Elde edilen sonuçlar ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili algılarını daha derinlemesine incelemek için 5 sorudan oluşan bir açık uçlu sorular formu hazırlanmıştır. Formda yer alan soruların belirlenmesinde ilgili literatür taraması yapılmış, konuyla ilgili araştırmalar incelenmiş ve UEAÖ'nin alt faktörlerine göre sorular oluşturulmuştur. İlk aşamada 7 açık uçlu sorudan oluşan bir taslak form hazırlanmıştır. Ardından yapı ve kapsam geçerliliğini sağlamak için eğitim programları ve öğretim bölümü alanında uzman 3 öğretim görevlisinden uzman kanısı görüşleri alınmıştır. Uzmanların ortaokul öğrencileri seviyesine uygun görmediği ve uzaktan

eğitimle doğrudan ilgisi olmayan sorular formdan çıkarılmıştır. Uzmanların vermiş oldukları dönütler doğrultusunda son düzenlemeler yapıp formdaki soru sayısı 5'e düşürülmüştür. Açık Uçlu Sorular Formu'nda yer alan sorular şu şekildedir: a) Uzaktan eğitimin sizin için faydalı olduğunu ve sürdürülmesi gerektiğini düşünüyor musunuz? Cevabınızı nedenleri ile açıklayınız., b) Uzaktan eğitim sürecini başarı ile yürüttüğünüze inanıyor musunuz? Cevabınızı nedenleri ile açıklayınız., c) Uzaktan eğitimde derslerin etkili bir şekilde işlendiğini düşünüyor musunuz? Cevabınızı nedenleri ile açıklayınız., d) Uzaktan eğitimde verilen ödevler hakkında düşünceleriniz nelerdir? Cevabınızı nedenleri ile açıklayınız., e) Uzaktan eğitim ile ilgili ders işlemeye yönelik tutumunuz nasıldır? Cevabınızı nedenleri ile açıklayınız.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Uzaktan eğitim algı ölçeği, açık uçlu sorular formu ve bilgi formundan oluşan veri toplama aracı, Mart-Nisan 2021 tarihleri arasında ortaokul 5,6,7 ve 8. sınıflara araştırmacılar tarafından uygulanmıştır. Ölçek ve açık uçlu sorular formu katılımcılara pandemi önlemleri çerçevesinde ortaokullarda uzaktan eğitim uygulanması nedeniyle sosyal ağlar üzerinden ulaştırılmıştır. Veri toplama aracının doldurulması yaklaşık 10 dakika almıştır. Toplanan veriler daha sonra incelenmiş ve analiz edilmiştir.

Elde edilen nicel veriler uygun bir program kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde ilk adım olarak uç değerler kontrol edilmiştir. Tespit edilen uç değerler değerlendirmeden çıkarılmıştır ve ilk başta 450 olan veri sayısı 433'e düşmüştür. Verilerin dağılımının belirlenmesi amacı ile normallik testi yapılmıştır. Örneklemin 30'dan büyük olması nedeni ile Kolmogorov -Smirnov tekniği (Ak, 2008) kullanılmıştır. Kolmogorov-Smirnov test sonuçlarına göre elde edilen anlamlılık düzeyi 0,064'tür. Bu değer, 0,05 anlamlılık düzeyinden büyük olduğu için verilerin normal dağıldığı söylenebilir. Nicel verilerin çözümlenmesinde betimsel istatistikler (yüzde, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma) ve verilerin normal dağılım göstermesi nedeniyle (t testi ve tek yönlü varyans analizi/ANOVA) uygulanmıştır. Betimsel istatistikte amaç; evrenin çeşitli karakteristiklerini veya niteliklerini ortaya çıkararak özet bilgilere ulaşmak ve bu bilgiler aracılığı ile evreni, kısa ve anlamlı biçimde betimleyebilmektir (Şahin, 2016). Bu çalışmada da öğrencilerin uzaktan eğitim algılarına ilişkin verileri betimsel olarak ortaya konulmuştur.

Nitel verilerin analizinde ise, ölçeklerin alt boyutlarına yönelik sorular sorular yoluyla elde edilen yanıtların içerik analizleri yapılmıştır. Nicel verileri daha iyi anlayıp açıklamak ve daha iyi yorum yapabilmek için nitel verilerden yararlanılmıştır.

Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada araştırma etiği ilkeleri gözetilmiş olup gerekli etik kurul izinleri alınmıştır. Etik kurul izni kapsamında; Mersin Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan 05.04.2021 tarihli 04 sayılı belge alınmıştır. Ayrıca ortaokul öğrencilerinin çalışmaya katılımı için Milli Eğitim Müdürlüğü'nden ve öğrenci velilerinden gerekli izinler alınmıştır.

BULGULAR

Bu çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin algıları çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Bu değişkenler; cinsiyet, sınıf düzeyi, öğrencilerin yaşı, uzaktan eğitime katılım için bir cihaza (bilgisayar/tablet) sahip olup olmadıkları, uzaktan eğitime bağlanırken kullandıkları cihazlar (akıllı telefon, bilgisayar, tablet), uzaktan eğitime bağlanırken internet bağlantısı sorunu yaşama durumu, EBA'ya girişte sorun yaşama durumu ve uzaktan eğitime katıldıkları yer şeklindedir. Ayrıca çalışmanın alt boyutlarında ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitimin sürdürülüşüne yönelik düşünceleri, uzaktan eğitimde kendi yeterlilikleri ile ilgili algıları, uzaktan eğitimde öğretim uygulamalarına ilişkin algıları, uzaktan eğitime karşı tutumlarına ilişkin algıları ve uzaktan eğitimde verilen ödevlere ilişkin algıları incelenmiş ve bu değişkenlere göre uzaktan eğitime yönelik algı puanları arasında anlamlı fark olup olmadığına bakılmıştır. Bu bölümde araştırmanın bulgularına alt başlıklar halinde yer verilmiştir.

Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi, "Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim algıları ne düzeydedir?" şeklindedir. Bu alt problemin uzaktan eğitim algısına ilişkin betimleyici istatistik sonuçları Tablo 3, Tablo 4, Tablo 5, Tablo 6, Tablo 7, Tablo 8, Tablo 9 ve Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 3.

Cinsiyete göre uzaktan eğitim algısına ilişkin betimsel istatistik tablosu

Cinsiyet	N	Minimum	Maksimum	X	SS
Kız	251	69	150	106,52	15,329
Erkek	182	62	147	105,21	17,414

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan kız öğrencilerin uzaktan eğitim algı puan ortalamaları 106,52, ölçek sonucunda aldıkları en düşük puan 69, en yüksek puan ise 150'dir. Erkek öğrencilerin uzaktan eğitim algı puan ortalamaları 105,21, ölçek sonucunda aldıkları en düşük puan 62, en yüksek puan ise 147'dir. Kız öğrencilerin uzaktan eğitim algı puan ortalaması erkek öğrencilerin ortalamasından biraz yüksektir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre uzaktan eğitime karşı daha olumlu bir algıya sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 4.

Sınıf düzeyine göre uzaktan eğitim algısına ilişkin betimsel istatistik tablosu

Sınıf	N	Minimum	Maksimum	X	SS
5.snf	100	70	150	109,85	15,01
6.snf	50	63	137	107,66	17,54
7.snf	137	72	149	106,28	15,32
8.snf	146	62	147	102,43	16,81

Tablo 4'e göre beşinci sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim algı puan ortalaması 109,85'tir. Ölçekten alınan en düşük puan 70, en yüksek puan ise 150'dir. Altıncı sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim algı puan ortalaması 107,66, ölçekten alınan en düşük puan 63, en yüksek puan ise 137'dir. Yedinci sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim algı puan ortalaması 106,28, ölçekten alınan en düşük puan 72, en yüksek puan ise 149'dur. Sekizinci sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim algı puan ortalaması 102,43, alınan en düşük puan 62, en yüksek puan ise 147'dir.

Tablo 5.

Yaşa göre uzaktan eğitim algısına ilişkin betimsel istatistik tablosu

Yaş	N	Minimum	Maksimum	X	SS
10	29	83	118	102,62	9,76
11	86	70	150	112,08	16,08
12	87	63	137	107,56	15,83
13	134	65	149	104,31	15,26
14	97	62	147	102,41	18,04

Tablo 5 incelendiğinde 10 yaşındaki öğrencilerin uzaktan eğitim algı puanlarının ortalaması 102,62, 11 yaşındaki öğrencilerin uzaktan eğitim algı puanlarının ortalaması 112,08, 12 yaşındaki öğrencilerin uzaktan eğitim algı puanlarının ortalaması 107,56, 13 yaşındaki öğrencilerin uzaktan eğitim algı puanlarının ortalaması 104,31 ve 14 yaşındaki öğrencilerin uzaktan eğitim algı puanlarının ortalaması 102,41 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 6.

Cihaza sahip olma durumuna göre uzaktan eğitime algısına ilişkin betimsel istatistik tablosu

Cihaza sahip olup olmama	N	Minimum	Maksimum	X	SS
Var	147	63	149	107,99	14,47
Yok	286	62	150	104,93	16,99

Tablo 6 incelendiğinde uzaktan eğitime bağlanırken kendilerine ait bir cihazı olan öğrencilerin algı puan ortalamaları 107,99, aldıkları minimum puan 63 ve maksimum puan 149'dur. Kendine ait bir cihazı olmayan öğrencilerin uzaktan eğitim algı puan ortalamaları ise 104,93, aldıkları minimum puan 62 ve maksimum puan 150'dir.

Tablo 7.

Uzaktan eğitime bağlanırken kullandıkları cihaza (akıllı telefon, bilgisayar, tablet) ilişkin betimsel istatistik tablosu

Cihaz	N	Minimum	Maksimum	X	SS
Akıllı Telefon	299	62	150	105,47	17,08
Tablet	82	63	139	106,41	14,01
Bilgisayar	52	85	143	108,13	14,43

Tablo 7 incelendiğinde uzaktan eğitime akıllı telefondan bağlanan öğrencilerin uzaktan eğitim algısı puan ortalamaları 105,47, uzaktan eğitime tablettan bağlanan öğrencilerin puan ortalamaları 106,41 ve uzaktan eğitime bilgisayardan bağlanan öğrencilerin puan ortalamaları 108,13'tür.

Tablo 8.

İnternet bağlantısı sorunu yaşama sıklığına göre betimsel istatistik tablosu

İnternet Sıkıntısı Yaşama Sıklığı	N	Minimum	Maksimum	X	SS
Sık sık	118	65	139	102,66	16,27
Ara sıra	203	63	150	106,45	15,72
Nadiren	71	62	149	107,92	17,23
Hiçbir zaman	41	76	147	109,73	15,71

Tablo 8'e göre sık sık internet bağlantısı sorunu yaşayan öğrencilerin uzaktan eğitim algı puan ortalamaları 102,66, ara sıra sorun yaşayan öğrencilerin ortalamaları 106,45, nadiren sorun yaşayanların puan ortalaması 107,92 iken hiçbir zaman sorun yaşamayanların ortalamaları 109,73'tür.

Tablo 9.

EBA'ya girişte sorun yaşama sıklığına göre betimsel istatistik tablosu

EBA'ya Bağlanma Sıkıntısı Yaşama Sıklığı	N	Minimum	Maksimum	X	SS
Sık sık	107	62	138	102,07	16,17
Ara sıra	189	63	150	105,07	16,47
Nadiren	99	72	149	108,95	14,57
Hiçbir zaman	38	84	147	113,61	15,89

Tablo 9 incelendiğinde EBA sistemine girerken sık sık sorun yaşayan öğrencilerin uzaktan eğitim algı puanlarının ortalaması 102,07, ara sıra internete bağlanmada sıkıntı yaşayanların ortalaması 105,07, nadiren internet sıkıntısı yaşayan öğrencilerin puan ortalaması 108,95 iken hiçbir zaman sıkıntı yaşamayanların puan ortalamaları 113,61'dir.

Tablo 10.

Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Bağlandıkları Yere Göre Betimsel İstatistik Tablosu

Yer	N	Minimum	Maksimum	X	SS
Kendi Odamda Tek Başıma	248	63	150	108,38	16,58
Oturma Odasında Ailemle	94	62	134	102,48	15,38
Diğer	91	65	136	103,01	15,09

Tablo 10 incelendiğinde uzaktan eğitime kendi odasında tek başına bağlanan öğrencilerin uzaktan eğitim algı puan ortalamaları 108,38, aldıkları minimum puan 63 ve maksimum puan 150'dir. Uzaktan eğitime oturma odasında ailesiyle birlikte bağlanan öğrencilerin uzaktan eğitim algı puan ortalamaları 102,48, aldıkları minimum puan 62 ve maksimum puan 134'tür. Bunların dışında bir yerde uzaktan eğitime bağlanan öğrencilerin uzaktan eğitim algı puan ortalamaları ise 103,01, aldıkları minimum puan 65 ve maksimum puan 136'dır.

İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

İkinci alt problem kapsamında ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim algılarının çeşitli değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır. Bunun için öğrencilerin cinsiyetlerine göre uzaktan eğitime ilişkin görüşleri ile ilgili veriler bir istatistik programında t testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen istatistikler Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11.

Öğrencilerin uzaktan eğitim algılarının cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları

Grup İstatistikleri							
	Cinsiyet	N	X	SS	t	df	p
Düşünce	Kız	251	25,19	4,98	1,60	431	,109
	Erkek	182	24,38	5,42			
Kendi Yeter. Öğretim	Kız	251	33,50	6,99	,425	431	,671
	Erkek	182	33,21	6,97			
Ödev	Kız	251	23,28	5,05	-,621	431	,535
	Erkek	182	23,59	5,24			
Tutum	Kız	251	7,49	2,61	1,17	431	,241
	Erkek	182	7,18	2,91			
Toplam	Kız	251	17,06	3,36	,642	431	,522
	Erkek	182	16,85	3,28			
	Kız	251	106,5	15,32	,828	431	,408
	Erkek	182	105,2	17,41			

Tablo 11 incelendiğinde öğrencilerin cinsiyetlerine göre uzaktan eğitime ilişkin genel puanları ve alt faktörler açısından anlamlı bir fark olmadığı ($p>0,05$) görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre kız öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin genel algıları ($X=106,5$), erkek öğrencilerin uzaktan eğitim algılarına ($X=105,2$) çok yakındır. Genel olarak cinsiyetin öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili algılarında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı söylenebilir.

Araştırmada ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin algılarının sınıf seviyelerine göre değişip değişmediği incelenmiştir. Toplanan veriler ANOVA tekniği ile analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12.

Öğrencilerin uzaktan eğitim algılarının sınıf seviyesi değişkenine göre ANOVA sonuçları

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p.
Grup içi	3489,864	3	1163,288	4,524	,004
Gruplar arası	110321,683	429	257,160		
Toplam	113811,547	432			

Tablo 12 incelendiğinde sınıf seviyelerine göre öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin puanları açısından anlamlı bir fark olduğu ($p < 0,05$) görülmektedir. Bu farkın hangi sınıf seviyeleri arasında olduğunu görmek amacıyla Post-hoc testlerine başvurulmuştur. Yapılan Scheffe ve Tukey testleri sonucunda 5, 6 ve 7. sınıf seviyeleri arasında uzaktan eğitim algıları açısından anlamlı bir fark olmadığı fakat 5. ve 8. sınıf seviyeleri arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin algılarında yaşa göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı ortaya konulmak istenmiştir. Öğrencilerin yaşlarına göre uzaktan eğitim ile ilgili algılarını içeren veriler Anova tekniği ile analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 13'te gösterilmiştir.

Tablo 13.

Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Algılarının Yaş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Yaş	N	X	SS	F	p.
10	29	102,62	9,767		
11	86	112,08	16,082		
12	87	107,56	15,833	5,285	,000
13	134	104,31	15,263		
14	97	102,41	18,044		
Toplam	433	105,97	16,231		

Tablo 13 incelendiğinde öğrencilerin yaşlarına göre uzaktan eğitim algılarına ilişkin puanları açısından anlamlı bir fark olduğu ($p < 0,05$) görülmektedir. Yapılan Post-hoc testleri sonucunda yaşları 10 ve 14 olan öğrencilerin uzaktan eğitim algılarının daha düşük olduğu anlaşılmaktadır. 11 ile 13 yaş aralığındaki öğrencilerin uzaktan eğitim algıları daha olumlu çıkmıştır. Yaşı daha küçük olan öğrenciler ile LGS sınavına hazırlanan 14 yaş grubundaki öğrencilerin uzaktan eğitim algıları daha olumsuzdur denilebilir.

Araştırmada öğrencilerin uzaktan eğitim algılarının kendilerine ait bilgisayar/tablet olup olmama durumuna göre farklılık gösterip göstermediği ortaya konulmak istenmiştir. Öğrencilerin bilgisayar/ tablete sahip olup olmamasına göre uzaktan eğitime ilişkin algıları ile ilgili veriler t testi ile analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14.

Öğrencilerin uzaktan eğitim algılarının kendilerine ait bilgisayar/tablet olup olmama durumuna göre t-testi sonuçları

Kendi bilg./tableti var mı?	Grup İstatistikleri					
	N	X	SS	t	df	p
Evet	147	107,99	14,47	1,86	431	,063
Hayır	286	104,93	16,99			
Toplam	433					

Tablo 14 incelendiğinde öğrencilerin kendilerine ait bilgisayar/tablet olup olmama durumuna göre uzaktan eğitime ilişkin genel puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı ($p>0,05$) görülmektedir.

Öğrencilerin uzaktan eğitime bağlanırken kullandıkları cihaza göre uzaktan eğitim algılarında anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Bu amaçla elde edilen veriler Anova tekniği ile analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 15’te gösterilmiştir.

Tablo 15.

Öğrencilerin uzaktan eğitim algılarının kullandıkları cihaza göre ANOVA Sonuçları

Cihaz	N	X	SS	F	p.
A. telefon	299	105,47	17,080		
Tablet	82	106,41	14,019	,635	,530
Bilgisayar	52	108,13	14,432		
Toplam	433	105,97	16,231		

Tablo 15 incelendiğinde öğrencilerin uzaktan eğitime bağlanırken kullandıkları cihazlara göre uzaktan eğitime ilişkin puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı ($p>0,05$) görülmektedir. Bu sonuca bakarak öğrencilerin uzaktan eğitime bağlanırken kullandıkları cihazların uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinde anlamlı bir etki oluşturmadığı söylenebilir.

Öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin algılarında, uzaktan eğitim alırken internet bağlantı problemi yaşama sıklığına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılmıştır. İlgili veriler ANOVA tekniği ile analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 16’da gösterilmiştir.

Tablo 16.

Öğrencilerin uzaktan eğitim algılarının yaşadıkları internet bağlantısı problemi sıklığı değişkenine göre ANOVA sonuçları

İnternet Problem Sıklığı	N	X	SS	F	p.
1 Sık Sık	118	102,66	16,276		
2 Ara Sıra	203	106,45	15,727		
3 Nadiren	71	107,92	17,233	2,802	,040
4 Hiçbir zaman	41	109,73	15,718		
Toplam	433	105,97	16,231		

Tablo 16’ya baktığımızda öğrencilerin uzaktan eğitim alırken internet bağlantı problemi yaşama sıklığına göre uzaktan eğitime ilişkin algı puanları arasında anlamlı bir fark olduğu ($p<0,05$) görülmektedir. Sık sık internet bağlantı problemi yaşayan öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin daha olumsuz olduğu, hiç bağlantı problemi yaşamayan öğrencilerin görüşleri ise daha olumludur.

Öğrencilerin uzaktan eğitim alırken EBA sistemine girmekte sorun yaşama sıklığına göre uzaktan eğitim algılarının nasıl olduğuna bakılmıştır. EBA sistemine girmekte sorun yaşama sıklığına göre uzaktan eğitime ilişkin görüşleri ile ilgili veriler ANOVA tekniği ile analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17.

Öğrencilerin uzaktan eğitim algılarının uzaktan eğitim alırken EBA sistemine girmekte sorun yaşaması değişkenine göre ANOVA sonuçları

EBA Problem Sıklığı	N	X	SS	F	p.
1 Sık Sık	107	102,07	16,173		
2 Ara Sıra	189	105,07	16,479		
3 Nadiren	99	108,95	14,574	6,392	,000
4 Hiçbir zaman	38	113,61	15,894		
Toplam	433	105,97	16,231		

Tablo 17'deki sonuçlar incelendiğinde öğrencilerin uzaktan eğitim alırken EBA sistemine girmekte sorun yaşama sıklığına göre uzaktan eğitime ilişkin puanları arasında anlamlı bir fark olduğu ($p<0,05$) görülmektedir. EBA sistemine girerken sık sık problem yaşayan öğrencilerin uzaktan eğitime karşı daha olumsuz algılara sahip olduğu, hiçbir zaman problem yaşamayan öğrencilerin uzaktan eğitim algılarının ise daha olumlu olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin uzaktan eğitimi izledikleri yere göre uzaktan eğitim algılarında anlamlı bir fark olup olmadığına bakılmıştır. Uzaktan eğitime kendi odalarında tek başlarına mı, oturma odasında aileleriyle birlikte mi yoksa başka bir yerde mi girdiklerine yönelik veriler toplanmıştır. Bu veriler ANOVA tekniği ile analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 18.

Öğrencilerin uzaktan eğitim algılarının uzaktan eğitimi izledikleri yer değişkenine göre ANOVA sonuçları

UE izlediği yer	N	X	SS	F	p.
1 Kendi odamda tek başıma izliyorum.	248	108,38	16,583		
2 Oturma odasında ailemle birlikte izliyorum.	94	102,48	15,381	6,574	,002
3 Diğer (Eba destek noktası)	91	103,01	15,095		
Toplam	433	105,97	16,231		

Tablo 18'deki veriler incelendiğinde öğrencilerin uzaktan eğitimi izledikleri yere göre uzaktan eğitime ilişkin puanları arasında anlamlı bir fark olduğu ($p<0,05$) görülmektedir. Uzaktan eğitime kendi odasında tek başına bağlanan öğrencilerin uzaktan eğitime karşı daha olumlu bir tutum geliştirdiği söylenebilir. Uzaktan eğitime oturma odasında ailesiyle birlikte bağlanmak durumunda olan öğrencilerin uzaktan eğitim tutumları daha olumsuzdur.

Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi kapsamında ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim ile ilgili düşüncelerine yönelik elde edilen nitel veriler analiz edilmiştir. Üçüncü alt problemin birinci sorusu "Uzaktan eğitimin sizin için faydalı olduğunu ve sürdürülmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?" şeklindedir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplardan elde edilen nitel veriler Tablo 19'da sunulmuştur.

Tablo 19.

Uzaktan eğitimin faydalı olup/olmadığına ve sürdürülmesi gerektiğine yönelik öğrenci görüşlerine dair bulgular (N=25)

		Tema: UE'nin faydalı olup/olmadığı ve sürdürülebilirliği	f	%
Alt Temalar	Yararlılık	Kodlar		
		Faydalı olmama	10	52,63
		Faydalı olma	6	31,57
		LGS sınavını olumsuz etkileme	3	15,78
		Toplam	19	100
	Devamlılık	Kodlar		
		Yüz yüze eğitimi isteme	13	50
		UE'nin sürdürülmesini isteme	7	26,92
		UE'nin sürdürülmesini istememe	6	23,07
		Toplam	26	100
	Teknik Açıdan	Kodlar		
		Cihaza ulaşamama	5	50
İnternet sıkıntısı yaşama		3	30	
EBA'ya girememe		2	20	
	Toplam	10	100	

Tablo 19'daki bulgulara göre ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinin faydalı olup/olmadığına ve sürdürülmesi gerektiğine yönelik görüşleri üç alt tema ve 55 kodla sınıflandırılmıştır. Ortaokul öğrencilerinin “yararlılık” alt teması kapsamındaki görüşleri incelendiğinde %52,63 oranında öğrencinin uzaktan eğitimin faydalı olmadığını düşündüğü görülmektedir. Uzaktan eğitim sürecinin kendileri için faydalı geçtiğini düşünen öğrencilerin oranı %31,57 iken bu sürecin LGS sınavındaki başarılarını olumsuz etkileyeceğini düşünenlerin oranı %15,78 olarak belirlenmiştir. Diğer bir alt tema olan “devamlılık” alt teması incelendiğinde öğrencilerin %50'sinin yüz yüze eğitime dönülmesini istediği anlaşılmaktadır. UE'nin sürdürülmesini isteyen öğrencilerin oranı %26,92 iken UE'nin sürdürülmesini istemeyenlerin oranı %23,07 olarak tespit edilmiştir. Son alt tema olan “teknik açıdan” alt teması kapsamındaki görüşler incelendiğinde UE'ye bağlanabilmek için cihaza ulaşamayanların oranı %50, internet bağlantısı sıkıntısı yaşayanların oranı %30 ve EBA'ya giremeyenlerin oranı ise %20 olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın üçüncü alt probleminin ikinci sorusu “Uzaktan eğitim sürecini başarı ile yürüttüğünüze inanıyor musunuz?” şeklindedir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplardan elde edilen nitel veriler Tablo 20'de sunulmuştur.

Tablo 20.

Uzaktan eğitim sürecini başarılı yürütebilmeye yönelik öğrenci görüşlerine dair bulgular (N=25)

Tema: UE sürecini başarılı yürütebilme	f	%
Kodlar		
Verimli geçirebilme	13	34,21
Verimli geçiremememe	12	31,57

Dersi anlamama	4	10,52
Canlı derslere girememe	4	10,52
Düzenli derse girme	2	5,26
Derse odaklanamama	2	5,26
Not tutabilme	1	2,63
Toplam	38	100

Tablo 20'deki bulgulara göre ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecini başarılı yürütebilmeye yönelik görüşleri 38 kodla sınıflandırılmıştır. UE sürecini verimli geçirebildiğini belirtenlerin oranı %34,21 iken bu süreci verimli geçiremediğini düşünenlerin oranı %31,57'dir. Bunları sırasıyla dersi anlamama %10,52, canlı derslere girememe %10,52, düzenli derse girebilme %5,26, derse odaklanamama %5,26 ve not tutabilme %2,63 oranında takip etmektedir.

Araştırmanın üçüncü alt probleminin üçüncü sorusu "Uzaktan eğitimde derslerin etkili bir şekilde işlendiğini düşünüyor musunuz?" şeklindedir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplardan elde edilen nitel veriler Tablo 21'de sunulmuştur.

Tablo 21.

Uzaktan eğitimde derslerin etkili işlenmesine yönelik öğrenci görüşlerine dair bulgular (N=25)

Tema: UE'de derslerin etkililiği	f	%
Kodlar		
Derslerin faydalı geçmediğini düşünme	19	45,23
Derslerin faydalı geçtiğini düşünme	7	16,66
Katılımın az olması	4	9,52
Dersi anlayamama	4	9,52
Teknik sorunlar yaşama	4	9,52
Ders süresini az bulma	2	4,76
Derste sıkılma	2	4,76
Toplam	42	100

Tablo 21'deki bulgular incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitimde derslerin etkili işlenip işlenmediğine yönelik görüşleri 42 kodla sınıflandırılmıştır. Derslerin faydalı geçmediğini düşünen öğrencilerin oranı %45,23'tür. Buna karşılık derslerin faydalı geçtiğini düşünen öğrencilerin oranı ise %16,66 olarak belirlenmiştir. Dersi anlayamadığını, teknik sorunlar yaşadığını ve derslere katılımın az olduğunu belirtenlerin oranı %9,52'dir. Dersten sıkıldığını söyleyenlerin ve ders süresini az bulanların oranı (%4,76) en az çıkmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt probleminin dördüncü sorusu "Uzaktan eğitimde verilen ödevler hakkında düşünceleriniz nelerdir?" şeklindedir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplardan elde edilen nitel veriler Tablo 22'de sunulmuştur.

Tablo 22.

Uzaktan eğitimde verilen ödevlere yönelik öğrenci görüşlerine dair bulgular (N=25)

Tema: UE sürecinde verilen ödevler	f	%
Kodlar		
Ödevlerin fazla olduğunu düşünme	7	25,92
Ödevlerin yeterli olduğunu düşünme	7	25,92
Ödevlerin faydalı olduğuna inanma	6	22,22
Ödevlerin az olduğunu düşünme	4	14,81
Ödev verilmemesi gerektiğini düşünme	1	3,70
Ödevlerin kontrol edilmemesi	1	3,70
Konulara odaklanılmasını isteme	1	3,70
Toplam	27	100

Tablo 22'deki bulgulara göre ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde verilen ödevler ile ilgili görüşleri 27 kodla sınıflandırılmıştır. Bu sonuçlar incelendiğinde ödevlerin fazla olduğunu düşünen öğrencilerin oranı (%25,92) ile verilen ödevlerin yeterli olduğunu düşünenlerin oranı (%25,92) aynı çıkmıştır. Verilen ödevlerin kendileri için faydalı olduğuna inanan öğrencilerin oranı %22,22 iken ödevlerin az olduğunu düşünenlerin oranı %14,81'dir. Ödev verilmemesi gerektiğini düşünenlerin, ödevlerin genellikle kontrol edilmediğini belirtenlerin ve ders konularına daha fazla odaklanılması gerektiğini söyleyenlerin oranı (%3,70) eşit çıkmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt probleminin beşinci sorusu "Uzaktan eğitim ile ilgili ders işlemeye yönelik tutumunuz nasıldır?" şeklindedir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplardan elde edilen nitel veriler Tablo 23'de sunulmuştur.

Tablo 23.

Uzaktan eğitimde derslerin işlenişine yönelik öğrenci tutumlarına dair bulgular

Tema: UE'de derslerin işleniş	f	%
Kodlar		
Dersin verimli geçmediğini düşünme	6	24
Dersin eğlenceli geçtiğini düşünme	4	16
Derslerin verimli geçtiğini düşünme	3	12
Dersi anlayamama	3	12
Yeterince soru çözememe	2	8
Dersin iyi anlatılmadığına inanma	2	8
Konulara daha fazla zaman ayırma	2	8
Dikkatini verememe	2	8
Ders süresini yetersiz bulma	1	4
Toplam	25	100

Tablo 23'teki bulgulara göre ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde yapılan derslerin işleniş hakkındaki görüşleri 25 kodla sınıflandırılmıştır. Bu sonuçlara göre derslerin verimli geçmediğini düşünen öğrencilerin oranı (%24) en yüksek çıkmıştır. Buna karşılık derslerin eğlenceli geçtiğini belirten öğrencilerin oranı %16, derslerin verimli geçtiğini düşünenlerin oranı ise %12'dir. Ayrıca öğrencilerin %12'si dersleri anlayamadığını, %8 oranında öğrenci derslerde yeterince soru çözülemediğini, yine %8 oranında öğrenci dersin iyi anlatılmadığını, %8 oranında öğrenci konulara daha fazla zaman ayrılması gerektiğini, %8 oranında öğrenci derse dikkatini veremediğini ve %4 oranında öğrenci ise ders sürelerini yetersiz bulduğunu belirtmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim algılarının ve uzaktan eğitim konusundaki görüşlerinin incelendiği bu çalışmada, öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin genel algılarının olumsuz olduğu görülmüştür. Kız öğrencilerin uzaktan eğitim algılarının erkek öğrencilere göre nispeten daha olumlu olduğu söylenebilir. Sınıf seviyesi arttıkça öğrencilerin olumlu algı düzeylerinin de düştüğü, bunun öğrencilerin yaşlarıyla da uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Uzaktan eğitim derslerine katılamayan öğrencilerin önemli bir kısmının herhangi bir cihaza sahip olmadığı ve bunun onların uzaktan eğitime karşı olumsuz algı oluşturmalarına neden olduğu ifade edilebilir. Ayrıca uzaktan eğitime bağlanırken sık sık internet bağlantı problemi ve EBA sistemine girişte problem yaşayan öğrencilerin derslerden soğudukları ve verim alamadıkları ortaya çıkmıştır. Evinde kendi odası olmayan ve uzaktan eğitime ailesiyle aynı ortamda bağlanan öğrenciler de diğer öğrencilere göre daha olumsuz algılar geliştirmişlerdir. Alanyazındaki diğer çalışmalara bakıldığında uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin yaşadıkları özellikle teknik sorunların onların motivasyonunu düşürdüğü ve uzaktan eğitimin alt yapı, fırsat eşitsizliği, içerik, materyal anlamında geliştirilmesi ve iyileştirilmesi gerektiğine yönelik görüşler mevcuttur (Başaran, Doğan, Karaoğlu ve Şahin, 2020; Pinar ve Dönel Akgül, 2020; Şentürk Barışık, Kurnaz, Kaynar ve Doğrukök, 2020).

Analiz sonuçları incelendiğinde öğrencilerin uzaktan eğitim algılarının cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermediği görülmüştür. Ortaokul öğrencilerinin cinsiyetten bağımsız olarak uzaktan eğitime karşı olumsuz bir algıya sahip oldukları belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre kız öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin genel algıları, erkek öğrencilerin uzaktan eğitim algılarına çok yakındır. Bu araştırmanın sonucuna benzer olarak konuyla ilgili bazı çalışmalarda öğrencilerin uzaktan eğitim algıları açısından cinsiyete göre anlamlı fark bulunmamıştır (Kaynar, Kurnaz, Doğrukök ve Şentürk Barışık, 2020; Kıralı ve Alcı, 2016). Fakat öğrencilerin yaşları bakımından uzaktan eğitim algılarında anlamlı farklılıklar olduğu söylenebilir. Yapılan analizler sonucunda yaşları daha küçük olan beşinci sınıf öğrencileri ile yaş itibarıyla sekizinci sınıfta okuyan öğrencilerin diğer öğrencilere göre uzaktan eğitim algılarının daha düşük olduğu görülmüştür. Kendilerine ait bir cihaz olup olmaması durumuna göre öğrencilerin uzaktan eğitim algıları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Aynı şekilde öğrencilerin uzaktan eğitime bağlanırken kullandıkları cihazlar da onların uzaktan eğitime ilişkin algıları üzerinde anlamlı bir etki oluşturmamıştır. Araştırma verileri incelendiğinde uzak eğitim sürecinde internet ve EBA sistemine girmekte bağlantı problemi yaşamayan öğrencilerin, sık sık problem yaşayan öğrencilere göre uzaktan eğitime ilişkin daha olumlu görüşlere sahip oldukları görülmüştür. Kaynar ve arkadaşları (20) tarafından ortaokul öğrencileriyle yapılan çalışmada da aynı sonuca varılmıştır. Özyürek ve diğerleri (2016) de yaptıkları çalışmada ders takibine engel olan en önemli sebebin internet bağlantısının kesilmesi olduğu sonucuna varmışlardır. Öğrencilerin uzaktan eğitimi izledikleri yere göre uzaktan eğitime ilişkin algılarında anlamlı bir fark olduğu söylenebilir. Uzaktan eğitime kendi odasında tek başına bağlanan öğrencilerin uzaktan eğitime karşı daha olumlu bir tutum geliştirdiği, dersi oturma odasında ailesiyle birlikte takip etmek durumunda olan öğrencilerin uzaktan eğitim tutumlarının daha olumsuz olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmada öğrencilerin uzaktan eğitimin faydalı olup olmadığı ve sürdürülüşüne yönelik düşünceleri ile ilgili veriler incelendiğinde öğrencilerin büyük oranda yüz yüze eğitime geri dönüşmesini istediği, uzaktan eğitimin çok faydalı olmadığını düşündüğü ve sekizinci sınıfların LGS sınavı konusunda uzaktan eğitimi yetersiz bulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Salgın tehlikesinden dolayı uzaktan eğitimin sürdürülmesini isteyenlerin oranı biraz fazlayken, sürdürülmemesi gerektiğini düşünenlerin ve okulların bir an önce açılmasını isteyenlerin oranı da yüksek seviyelerdedir. Buna benzer olarak Ercan ve Künc (2020) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin tercihlerinin yüz yüze eğitimden yana olmasına rağmen, salgın tehlikesi tamamen ortadan kalkana kadar uzaktan eğitime devam edilmesi gerektiği görüşünde oldukları tespit edilmiştir. Yine öğrencilerin önemli bir kısmı teknik sorunlar yaşadığını ve uzaktan eğitime bağlanmak için gerekli cihazlara sahip olmadığını belirtmiştir. Bütün bu olumsuzluklara rağmen uzaktan eğitime katılan öğrencilerin çoğunun bu süreci başarılı bir şekilde yürütebildiğine inandığı tespit edilmiştir. Ders sürelerinin kısa olması, derse katılımın az olması, ders esnasında yaşanan teknik sorunlar ve etkileşimin az olmasının öğrencilerin dersten sıkılmasına ve yeterince verim alamamalarına sebep olduğu görülmüştür. Uzaktan eğitim sisteminde verilen ödevler ile ilgili öğrencilerin düşünceleri incelendiğinde öğrencilerin verilen ödevleri fazla bulduğu fakat genelde bu ödevlerin onlar için faydalı olduğuna inandığı sonucuna varılmıştır. Ödevlerin genelde kontrol edilmemesi öğrencilerin motivasyonunu düşürmektedir.

Salgın sürecinin bir süre daha devam edeceği ve yüz yüze eğitime hemen geçilemeyeceği göz önünde bulundurularak uzaktan eğitim sisteminin geliştirilmesi üzerinde daha fazla çalışılabilir. Eğitim sisteminin bileşenlerinin yaşadığı sorunlar doğru bir şekilde tespit edilip bunlara köklü çözümler

üretilebilir. Birçok öğrencinin yaşadığı alt yapı ve cihaz sorunları çözülerek uzaktan eğitim için daha yararlı ve ilgi çekici materyaller tasarlanabilir. Canlı derslerin verimli geçmesini sağlamak, derslere daha fazla katılımı arttırmak ve öğrencilerin motivasyonunu arttıracak adımlar atılabilir. Bu araştırma kapsamında ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim algıları çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Ancak bu güncel konu üzerine daha fazla çalışma yapılabilir ve başka değişkenler açısından da konu ele alınabilir. Öğrencilerin uzaktan eğitim algılarında, bu sistemde tecrübeleri arttıkça zaman içindeki değişimlerinin gözlemlendiği araştırmaların literatüre yeni bir bakış açısı kazandıracığı düşünülmektedir. Bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim algıları cinsiyet, sınıf düzeyi, öğrencilerin yaşı, uzaktan eğitime katılım için bir cihaza (bilgisayar/tablet) sahip olup olmadıkları, uzaktan eğitime bağlanırken kullandıkları cihazlar (akıllı telefon, bilgisayar, tablet), uzaktan eğitime bağlanırken internet bağlantısı sorunu yaşama durumu, EBA'ya girişte sorun yaşama durumu ve uzaktan eğitime katıldıkları yer gibi değişkenler açısından incelenmiştir. İleride yapılacak çalışmalarda öğrencilerin uzaktan eğitim algılarının başka değişkenlere göre incelenmesi farklı bir bakış açısından yaklaşma imkânı verebilir.

KAYNAKÇA

- Akça, G. ve Akgün, E. (2020). İlkokul öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde yaşadığı sıkıntılar. *EJERCongress 2020 Bildiri Kitabı*.
- Alkan, C. (1987). *Açık öğretim: Uzaktan eğitim sistemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Yayın No: 157.
- Ally, M. (2008). Foundations of educational theory for online learning. In T. Anderson (Ed.). *The theory and practice of online learning* (pp.15-44). Athabasca, AB: Athabasca University Press.
- Barış Doğrukök vd, (2021) Lise öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin algılarının farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(1) Mart 2021 s.145-169.
- Başaran, M., Doğan, İ., Karaoğlu, E. ve Şahin, E. (2020). Koronavirüs pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi. AUAd 2017*, 3(2), 85-124.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Örnekleme yöntemleri*. 17.04.2021 tarihinde <http://w3.balikesir.edu.tr/~msackes/wp/wp-content> adresinden erişildi.
- Canpolat, U. ve Yıldırım, Y. (2020). Ortaokul öğretmenlerinin COVID-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim deneyimlerinin incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi-AUAd 2021*, 7(1), 74-109.
- Creswell, J.W. (2019). *Karma yöntem araştırmalarına giriş*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demir, F. ve Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim*, 49(1).
- Devran, Y. ve Elitaş, T. (2017). Uzaktan eğitim: Fırsatlar ve tehditler. *Online Academic Journal of Information Technology*, 8(27).
- Dikmen, S. ve Bahçeci, F. (2020). Covid-19 Pandemisi Sürecinde Yükseköğretim kurumlarının uzaktan eğitime yönelik stratejileri: Fırat Üniversitesi örneği. *Turkish Journal of Educational Studies*, 7(2) Mayıs 2020.
- Ercan, C. & Künc, S. (2020). Covid-19 nedeniyle üniversitelerde verilen uzaktan eğitime öğrencilerin bakış açısı: Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO örneği. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(61), 3320-3329.
- Kavrat, B. ve Türel, Y. K., (2013). Çevrimiçi uzaktan eğitimde öğretmen rollerini ve yeterliliklerini belirleme ölçeği geliştirme. *The Journal of Instructional Technologies &Teacher Education*, 1(3), 23-33.
- Kaya, S. (2020). Zorunlu uzaktan eğitimde karşılaşılan sorunlar: Öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri. *EJERCongress 2020 Bildiri Özetleri Kitabı*.
- Kaynar, H., Kurnaz, A., Doğrukök, B. & Şentürk Barışık, C. (2020). Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(7), 3269-3292.
- Keskin, M. ve Özer Kaya, D. (2020). COVID-19 sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi 2020*; 5(2): 59-67.
- Kıralı, F. N. ve Alcı, B. (2016). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim algısına ilişkin görüşleri. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 30, (55-83)
- Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitimin güncel durumu. *The Journal of International Educational Sciences*, December 2015.

- Özdoğan, A. Ç. ve Berkant, H. G. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim*, 49(1).
- Özyürek, A., Begde, Z., Yavuz, N.F. ve Özkan, İ. (2016). Uzaktan eğitim uygulamasının öğrenci bakış açısına göre değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2).
- Pınar, M. A. & Dönel Akgül, G. (2020). The opinions of secondary school students about giving science courses with distance education during the Covid-19 pandemic. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 10(2), 461-486
- Şahin, K. (2016). *Betimsel (Tanımlayıcı) istatistiksel teknikler*. 17.04.2021 tarihinde <https://www.kemalsahin.com/docs/sosyal-bilimlerde-arastirma-ve-veri-analizi-yontemleri/istatistik-teknikleri/betimsel-istatistiksel-teknikler> adresinden erişildi.
- Şentürk Barışık, C., Kurnaz, A., Kaynar, H. & Doğrukök, B. (2020). İlkokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(8), 3753-3774.
- Uyar, E. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 1(2).
- Zan, N., Zan, B. U. (2020). Koronavirüs ile acil durumda eğitim: Türkiye'nin farklı bölgelerinden uzaktan eğitim sistemine dahil olan Edebiyat Fakültesi öğrencilerine genel bakış. *Turkish Studies*, 15(4), 1367-1394.